

Mono- lóg közjá- tékkal

„Tudj' isten, mikor okos az ember. Ha ütlegeléssel, meg pofonokkal neveli egyszem gyereket, vagy ha babusgatja, minden tőle telhetőt megad neki, sőt még azon felől is.”

A kifogástalan eleganciával öltözött középkorú férfiú lejjebb emelte kezében az Esti Hírlapot, s aranykeretes szemüvege fölött végigmért a törődött embert az ablak mellett. A kiskatona is felkapta fejét a csinos színésznővel teli képesújságból, csodálkozva merev a vele szemben ülő férfira. Furcsa zajnak, otromba zöreinek, majd hogynem merényletnek tűrt a hosszú csend után a hirtelen emberi hang. A szakállas fiatalember is — aki a pesti gyors kupéjának negyedik utasa volt — felpillantott könyvéből. Már jó ideje robogott a vonat, őt meg sem mukkintak. A megszólaló ötven körüli férfi sem igen rézett rájuk, hanem inkább kifelé tekintett az ablakon, a suhanó tájat nézte, a hófoltos szántókat, a szürkéségbe vesző tanyákat. A döbbenet, mely a váratlan és kéretlen szavaknak szólt, alig észrevehető volt csupán, s mindössze egy pillanatig tartott. Talán mindannyian azt hitték hallucinálnak, s gyorsan visszatemetkeztek olvasmányaikba. Am, kis szünet után újra megszólalt a vi-s-seltes zakó, vastag pulóvert és nyakig gombolt flanelinget viselő, láthatóan keserű arcú férfi. Inkább csak magának beszélt, befelé, közben le nem vette szemét a tovatűnő akácokról, a hófoltokon feketélő varjakról...

„Megadtam én neki mindent. Bent tanult a városban, technikumban. Városiasan öltöztetem, minden hónapban hétszáz forintot kapott. Megvettem én neki mindent, amit csak kívánt, s amit csak tehetségem engedett. Először biciklit, aztán meg motort is, mert hogy azt mondta, már mindenkinek van a barátai közül, csak neki nincs. Volt is

egy kisebb karambolja mindjárt az elején, ráadásul akkor a jogosítványa sem volt meg. Szóval, hát mit adhattam volna még neki?! És kérem, ez a gyerek az anyjával úgy megvert engemet, hogy a mentők vittek be a klinikára. Nem mondom, ittas voltam egy kissé, összevesztünk valamin. Akkor nekem estek ütöttek kis székkel, húsverővel, merőkanállal, mindennel, ami a kezük ügyébe került. Ömlött a vér az orromon, számon, a kórházban tértem magamhoz. Alig vertek életet belém, amikor aztán idegösszeroppanást kaptam. Nem csuda, az embert a saját fia verése segíti át majdhogynem a másvilágra. Pedig én soha életemben nem bántottam, egyszer meg nem ütöttem. Hiszen, ha ütlegeltem, az nekem is fájt, különben is azt már megette a fene, ha verni kell. Hát az idegklinikán ki fekszik a mellettem levő ágyon? Az én drágalátos fiam. Őt is igen megviselték a történetek. Egy doktornak meséltem el az esetemet, mert a fiamhoz nem szóltam. Átvitték egy másik szobába. Az se volt jobb, nem volt már jó sehogyse. Persze, az asszonyt, meg a gyereket nem jelentettem fel, a fiam már otthon is lakik. Hamar elfelejtette az anyja véres fejét. Odahozott egy süldőlyányt, az meg meg valamilyen iskolába jár, azzal hemperegnek egész nap.”

A középkorú, jól öltözött közben gondosan összehajtogatja az „esti pestit”, néha a kérdeztől enélkül beszélő férfira nézett, de felháborodása nem tudta átörönni merev eleganciájának páncélzatát. Néha megrándult ugyan az arcizma, de ilyenkor jól időzítve köhintett, vagy mordu't egyet. A kiskatona, ha véletlenül túlálkozott pillantása a szemben ülő férfiével, bambán mosolygott, s bólogtatott hozzá. A szakállas fiatalember pedig valamit sűrűn jegyzetelt.

„Amikor hazavitt a mentő, beementem a szobába, lefeküdtem. Nem szóltam én senkihez egy árva szót sem. Olyan gvenge voltam, hogy majd elfűt a szél. Jön a fiam, köszön, én meg nem köszöntem vissza. Jön az asszony, meg akar pusziálni. Én befelé fordultam a fal felé. Nem engedtem neki, mert a pofont nem lehet csókkal lecsókolni. Nem igaz?! Még azon az estén összepakoltak és elmentek. Elvittek mindent, még a villanyt is leszaggatták. Én meg otmaradtam betegen az ágyban. Úgy húzótt az ágy, hogy hetekig nem tudtam felkelni. A szomszédom írt a nénémnek Pestre, ő vitt fel, most is hozzá megyek. Az asszony most albrétben van, fizet a bolond hatszázát egy kis lyukért, pedig a házat azt együtt építettük. Most ott a nagy hodály, egyik szobából hengergethetnek a fiamék a másikba. De

legalább néha löknek a jóságának valamit. Hát ez az asszony engem jól kisemmizett. Igaz, én leeresztettem néhány liter naponta, de nem herdáltam el a forintot. Az összes pénz a takarékbán van, az ő nevén. A tanyai ház el lett adva, abból én alig láttam valamit. Vett belőle földet, az ő nevére. Nekem maradt még nyolc és fél hold, az meg ki van adva. Annak a díját is ő teszi zsebre. Persze, van már otthon mosógép, centrifuga, meg minden istenharagja, én meg jól ki vagyok semmizve. Ha valamivel többet ittam, kiszaladt a számon egy és más csúnya dolog is, olyan, aminek nem szabadna, de én nem emlékezem, hogy mit mondok olyankor. Eből lett a vita akkor is, amikor annyira összeverték.”

Már égtek a vonatban a villanyok. Még mindig kifelé nézett az ablakon, de már a saját arcát látta, nem a mocskos téli tájat. Aztán felkászálódott, leemelte a csomagtartóról az öltöztetés fonott demizsont, nagyot házótt belőle. Kabátujjával törölte meg utána a száját. Az elegáns férfiú tüntetően elvonult az étkezőkocsi irányába, vacsoraidő közeledett. A kiskatona már csodálattal vegyes, leplezetlen kíváncsisággal figyelt a férfi élete történetén, a szakállas fiatalember pedig oly sebesen jerytetet noteszébe, mintha diktálnának neki.

„Hej, az a régi élet, az volt a jó élet. Azt is az asszonyért hagytam ott. Bűdös volt néha a tanyán a ganézás, a rengeteg dolog. Végül belementem nagy szív-szorongva. Eladtuk a tanyát, földet, jóságot. A faluban éltünk, megvolt már mindenünk, s most itt van, tessék. Nem mondom, az iparban dolgozni se lenne rossz, de a jó élet csak az volt. A lovaikat sajnálom legjobban, mert nekem mindig jó lovaik voltak. Mindig kétfő, de csak egy után fizettem. Mert az úgy volt, hogy két éves koráig, míg csikónak számít, nem kell rá adót fizetni. Nekem aztán sose volt egyszerre két két éves lovam, vettem egy másfél évest, fél év múlva eladtam az öregebbet, és megint vettem egy másfél éveset. Mentek azok, mint a nyíl. Nem sajnáltam én őket, csak amikor enni kellett nekik adni. Most meg itt vagyok, tessék. Ott kellett hagynom a munkahelyemet is, mert a gyöngeségtől nem bírok dolgozni. Most otthon voltam, megnéztem, megvan-e a hízó, meg a tyúk. Találkoztam a feleségemmel is. Eljött, mikor meghallotta, hogy hazamentem. Nem akar visszaköltözni. Jól van, ha nem jössz, maradsz, mondom. Csináld, ahogy neked tetszik. Akkor aztán el kezdett osztózni. Azt mondja, hogy legyen az enyém a mosógép. Hát mi az

anyámkinját csináljak egymagam vele. Havonta egyszer vágjam bele a koszos gatyámat, ráadásul kezelni se tudom. Persze, az asszony ezt is jól kifundálta ám. Nem fér be az albrétbe, tőlem meg kérné az ára felét. Így állunk mostan. Meg azért is haza kellett jönnöm, mert amikor a néném felhozott Pestre, otthon hagytam a személyi igazolványomat. Egy hónapig nem mertem kimozdulni a pesti lakásomból, féltem, hogy majd igazoltatnak, és azt hiszik, valami bűnözőfele vagyok. Most meg, hogy lejöttem, éppen felküldték. Így aztán most is igazolvány nélkül vagyok.”

Ismét felült, leemelte a fonott ruhás demizsont, jó nagyot kortyolt belőle, aztán letette a lába mellé. A kifogástalan eleganciájú férfi még nem érkezett vissza, a kiskatona bóbiskolni látszott, a szakállas pedig láthatóan jegyzeteibe mélyedt.

„Nem iszom ám én most már. Azóta nem. Ezt most csak azért, mert úgy kiszáradt a szám. Teát iszom mostanság, borral felesen. Amikor a kórházban voltam, ott meg málnát adtak, de azt nem vette be valahogv a gyomrom. Nyálaztam tőle, mint a kölk-kutya és mindig köphetnének volt. A néném jó asszony, viszek is neki egy kis hazait. Megkopasztott a szomszéd felesége három tyúkot, no meg ezt a demizson bort is neki viszem. Nem magamnak. Én csak teát iszom, felesen borral. Pester jól érzem magam. Jó lenne elfelejteni az egészet, de mindig visszakívánciozik a gondolataim közé az asszony meg a gyerek is. Pedig hát nagyon megbántottak. Ahogy csak gyerekek az anyját, asszonynak az urát meg lehet bántani. Az asszony negyvennégy éves. Még férjhez is mehet. Tán már van is, ki mellébüvik esténként. De én? Elhagyott, kisemmizett. Most, hogy otthon voltam és eljött osztózkodni, azért néha úgy láttam, mintha békülne. Hova is menne, hisz ott a nagy ház, együtt építettük. Mindegy, majd csak lesz valahogy. Még néhány hétig a né-némnél maradok, aztán visszamegyek, s csinálom tovább a soromat...”

Közben visszaérkezett a középkorú férfi, ismét újságjába temetkezett. A kiskatona elaludt a sarokban, feje két krumplivirágjára billent. A szakállas noteszében lapozgatott, a kopottas férfi pedig egyre többször nyúlt a lába mellé, nagyokat húzott a demizsonból. Feje fölött a csomagtartóban terjeszkedő szatyorból egyenesen csöpögött a három kopasztott tyúk leve. A bepárasodott ablakon végighúzta könyökét, üveges tekintettel nézte Pest külvárosainak vibráló fényeit. Milyen messze került hazulról!

TANDI LAJOS

Tóth
Rózsa:
Virágok

